

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2857 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2857 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 18, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 15. MAJA (MAY 15), 1942 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 96

Acceptance for mailing at special rate postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ruske armade prebile nemško bojno črto pri Harkovu

Uradno poročilo pravi, da so Rusi razbili 150 nemških tankov, zaeno pa priznava nadaljnji umik na polotoku Kerču. Naciji rabijo strupene pline proti Rusom. Ameriške "leteče trdnjave" napadle japonsko letališče v Burmi in razbile petnajst bojnih letal. Osiščna podmornica potopila nadaljnji parnik na kanadski reki

Moskva, 15. maja.—Ruske armade, katerim poveljuje maršal Timošenko, so prebile nemško bojno črto okrog Harkova, industrijskega središča v Ukrajini, in prizadale težke izgube Nemcem. Uradni komunikacije pravi, da so Nemci izgubili 150 tankov, odkar se je začela sovjetska ofenziva na tej fronti.

Ruske čete prodirajo skozi vrzeli v bojni črti proti Harkovu. Beleži Nemci so pustili na fronti velike zaloge bojnega materiala, ki je prišel v ruske roke. Poročila se glasi, da so Rusi ujeli mnogo nemških vojakov.

Prej objavljen komunikacije pravi, da so se morale ruske čete na polotoku Kerču umakniti na drugo bojno črto pod silnim pritiskom nacističkih oklopnih in motornih kolon.

London, 14. maja.—Radioporočilo v Berlinu je priznalo, da Nemci rabijo strupene pline v bitkah proti Rusom na polotoku Kerču. Plin vsebujejo granate, lažje mereče posebni topovi.

Berlin, 14. maja.—Nemške in rumunske čete so zdrobile dvajset milj dolgo sovjetsko črto na polotoku Kerču na Krimu. Ujeli 40.000 ruskih vojakov, obdržale ruske vojaške grupe v več sektorjih in jih uničile, se glasi uradni komunikacije nemškega poveljstva. "Zasledovanje ostankov poraženih sovražne armade se nadaljuje," pravi komunikacije.

Nemški letalci so napadli z bombami štiri ruske vojaške transporte na vodni ožini pri Kerču in jih potopili. Dva druga transporta sta bila poškodovana v bombardiranju iz zraka.

Druga poročila naglašajo, da ni bilo nikdar prej v zgodovini zavojevanih toliko bojnih letal vseh vrst v bitkah v zraku v malem prostoru kot jih je sedaj nad Kerčem. Nemci so priznali, da so Rusi zgradili močno obrambno črto na tem polotoku, katere pa je bila zdrobljena.

Nemci in Rumunji zdaj "prodirajo proti mestu Kerču, ki leži 40 milj vzhodno od pozorišča bitk, v katerih so bile ruske čete poražene. V Berlinu trdijo, da so Nemci razbili ali zaplenili 197 ruskih tankov, 598 topov in 260 bojnih letal.

poncem v sektorju pri Assamu, toda bojazen je, da se ne bodo mogle dolgo upirati premoči sovražnika.

Melbourn, Avstralija, 14. maja.—Glavni stan generala Douglasa MacArthurja, vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile v južnozpadnem Pacifiku, poroča, da so ameriški in avstralski letalci napadli z bombami japonske ladje in parnike na morju v bližini bivšega holandskega otoka Ambojna. Bombe so potopile eno ladjo, dve pa poškodovale.

Drugi roji zavezniških letal so istočasno metali bombe na japonsko letalsko bazo pri Rabaulu, otok New Britain. Pet japonskih bombnikov so bombe razbile.

Kairo, Egipt, 14. maja.—Britski letalci so po večtedenskem odmoru šli v akcijo in napadli nemške bombnike ter letalske transporte, ki so se pojavili nad severnim obrežjem Afrike. Trinajst nemških bombnikov je bilo sestreljenih v bitki, dočim so Angleži izgubili tri bojna letala. Poročilo ne omenja, v katero smer so nemški bombniki leteli, ko so jih napadli angleški letalci.

London, 14. maja.—Uradna časnarska agencija Reuters poroča iz nekega mesta v bližini nemške meje, da je bil maršal Erwin Rommel, vrhovni poveljnik osiščne oborožene sile v Libiji, odpoklican, in da bo prevzel poveljstvo nemških oklopnih divizij nekje na ruski fronti.

Ottawa, Kanada, 14. marca.—Sovražna podmornica je potopila nadaljnji parnik na reki St. Lawrence, je naznanil mornarični minister Angus MacDonald v parlamentu. Prvo poročilo, da so se sovražne podmornice pojavile na tej reki, je bilo objavljeno v pondeljek zaeno z naznanilom, da je bil potopljen eden tovorni parnik.

West Palm Beach, Fla., 14. maja.—Sovražne podmornice so napadle in potopile tri nadaljnje zavezniške parnike, med temi enega ameriškega, na Atlantiku v bližini ameriškega obrežja. Ameriški parnik je bil potopljen eno miljo proč od floridskega obrežja. Od japonske napada na Pearl Harbor, Havaj, 7. decembra preteklega leta so osiščne podmornice potopile že 168 ameriških in zavezniških parnikov v bližini ameriškega obrežja.

Papež Pij apelira za mir
Vatikansko mesto, 14. maja.—Papež Pij XII. je apeliral na vse zavojevane države, naj ustavijo vojno in sklenejo mir in tako končajo grozno uničevanje in prehlivanje krvi. Papež je naslovil apel ob 25-letnici svojega imenovanja za škofa. On je priznal, da so vsi njegovi dosedanja apeli za mir naleteli na gluha ušesa pri zavojevanih narodih.

Vlada prevzela letalski promet

Letala bodo služila vojnim namenom

Washington, D. C., 15. maja.—Vojni department je prevzel privatne letalske črte in promet na odredbo predsednika Roosevelta. Prevzete 56 izmed 250 velikih potniških letal je bilo že odročeno. Letala bodo še nadalje pilotirali letalci privatnih letalskih družb pod nadzorstvom vojnega departmenta.

Drastična omejitev potniškega prometa na letalskih črtah je na vidiku kot posledica vladne akcije. Letalske črte bodo tudi reorganizirane tako, da bodo odgovarjale vojskim in vojnim namenom. Poleti ponoči bodo omejeni in morda tudi odpravljani.

Okrog 2200 pilotov in 18.984 mehanikov ter drugih delavcev, ki so zdaj uposleni pri letalskih kompanijah, bo lahko stopilo v letalske zbornice, ki so pod kontrolo vojnega departmenta. Kompanije so imele dobiti 228 novih potniških letal do julija, toda vsa ta bodo služila armadi v zvezi s prevažanjem vojaštva, orožja, streliva in drugega bojnega materiala na fronte, kjer se zavezniške armade bore proti sovražniku.

Nova evidenca o umoru Matteottija

Mussolinijeva zveza z morilecem razkrita

Melbourn, Avstralija, 14. maja.—Poročilo iz Libije vsebuje evidenco, ki dokazuje, da je bil diktator Mussolini direktno udeležen v umoru Giacoma Matteottija, slovitega voditelja italijanskih socialistov, pred osemnajstimi leti. Poročilo pravi, da je morilec Matteottija ustrelil neki avstralski častnik v Darni, Libija, ker se je upr arretaciji zaradi špijonaže.

Morilec je bil čikaški ganež, rojen v St. Louisu, Mo., čigar ime je bilo Amerigo Dumini. Ko ga je avstralski častnik ustrelil, je pri njem našel papirje, razkrivajoče njegov zločin. Iz teh je razvidno, da je Dumini pred desetimi leti vhitotalil v Ameriko dokumente z evidenco, da so bili Mussolini in drugi fašistični voditelji zapleteni v zaroto, ki je rezultirala v umoru Matteottija.

Ti dokumenti so bili, kolikor je znano, v rokah dveh odvetnikov iz San Antonia, Tex., Martina Arnolda in Hughra R. Robertsona. Ali jih še posedujeta in če je to znano državnemu departmentu, poročilo ne omenja.

Vprašanje glede teh dokumentov je zastavil Chester Wilmont, avstralski radijski komentator, ki je tudi razkril storbo o ustrejitvi Duminija v Libiji. Da je delal Mussoliniin zapleten v umor italijanskega socialista, ni nobenega dvoma. Razmesarjeno truplo Matteottija, sovražnika fašizma, so našli zunaj Rima l. 1924 tik pred volitvami, ki so potanile fašiste na vladno krmilo. Mussolini je takrat priznal, "da so neodgovorni elementje njegove stranke umorili Matteottija". Na obravnavi pred fašističnim sodiščem so bili vsi oproščeni z izjemo Duminija. On je bil večkrat poslan v ječo, ker je delal oreglavice fašistom. Značilna je to, ker ga fašisti niso ubili. Vzrok je bil, ker so vedeli, da poseduje važne dokumente. Dumini je bil znan kot vodilni terorist fašistične stranke. On je priznal, da je ugrabil Matteottija, zanikal pa je soudeležbo pri umoru.

KONGRESNI ODSSEK ODOBRILO NOV DAVČNI NAČRT

Nadaljnji milijoni bodo plačevali dohodninski davek

IZJEMŠČINE OSTA NEJO V VELJAVI

Washington, D. C., 14. maja.—Kongresni odssek za pota in sredstva, ki sestavlja nov davčni načrt, ki naj bi prinesel nadaljnjih osem milijard dolarjev v federalno blagajno, se je odločil za obdavčenje samskih oseb, ki zaslužijo samo \$500 na leto ali \$9.62 na teden. To pomeni, da bodo morali ti od tega zaslužka plačati dohodninski davek \$3.20. Odssek je odobril tudi načrt, da zakonska dvojica brez otrok plača dohodninski davek od zaslužka, ki znaša več kot \$1200 letno. Doselej so morali dohodninski davek plačevati samci, ki so zaslužili \$750 in več na leto, poročene dvojice pa od zaslužka \$1500 in več.

Izjemščine za vsakega otroka in druge od zaslužka odvisne osebe ostanjejo v veljavi. Za te je dovoljeno odbijte vsote \$400.

Sodi se, da bo moralo nadaljnjih 8.000.000 plačevati dohodninski davek. Sedaj plačuje ta davek 17.000.000 ljudi. V smislu načrta, ki ga je odobril kongresni odssek, se pričakuje, da bo prišla v federalno blagajno dodatna vsota \$4.300.000.000. Člani odsseka so se izrekli za razstavljen dohodninskega davka, da bodo ljudje z najbolj nizkimi dohodki plačevali davek in tako financirali izvajanje vojnega programa, ki zahteva potrošnje milijard dolarjev. Federalni zakladnik Henry Morgenthau je nedavno izjavil, da vojni stroški znašajo čez sto milijonov dolarjev dnevno.

Agitacija za federalni prodajni davek se nadaljuje v kongresu. Načrt, ki določa desetodstotni prodajni davek, je bil že predložen. Proti naložitvi takega davka vodijo opozicijo uradniki unij Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij.

Sodišče nastopilo proti bundovcem

Odvzetje državljan-skih pravic

Newark, N. J., 14. maja.—Pred federalnim sodiščem se je pričelo postopanje glede odvzeta državljanstva sedmim Nemcem, ki so ga dobili pod sleparsko pretnostjo. Glavni med temi je August Klapprott, ki biva v tabornišu Nortlandu pri Andoveru, kjer so nekaj člane Nemško-ameriškega bunda, nacistične organizacije, paradirali v uniformah nemških napadalnih čet v senci nacističnih zastav s svastiko.

Federalni distriktni pravdnik Charles M. Phillips je orisal Klapprotta kot glavnega voditelja bundovcev. Obtožnica očita Klapprottu, da je imel od leta 1935 veliko število govorov, v katerih je naglašal svojo lojalnost Hitlerju in udrihal po ameriških ustanovah, čeprav je postal ameriški državljan.

Drugi Nemci, ko si obtoženi nelojalnosti, so William Drexler, Matthias Kohler, Friedrich Sayle, Arno Friedrich, Richard Schiele in Rudolph Daub. Državljanstvo pravice bodo odvzete tudi Alfredu Nunziu Boriosu, bivšemu profesorju na državnem kolegiju, kjer je poveljal italijansko in izdajal list v italijanskem jeziku s fašistično propagando.

Admiral Darlan se sestal z Nemci

Maršal Petain se vrnil v Vichy

Moskva, 14. maja.—Uradna časnikarska agencija Tass je objavila poročilo iz Stockholma, Švedska, da so reprezentantje generalnega štaba nemške bojne mornarice dospeli v Toulon, veliko francosko pomorsko bazo ob Sredozemskem morju, kjer so se sestali z admiralom Jeanom Darlanom, načelnikom francoske oborožene sile. Darlan je dospel v Toulon prejšnji večer.

Poročilo dalje pravi, da so francoske vojaške avtoritete navezale stike z glavnim stanom feldmaršala Gerda von Rundstedta, poveljnika nemških čet v zapadni Franciji, in da so nemški vojski vkorakali v nezasedeno Francijo. Stališče Lavalove vlade bo pojasnjeno ta teden.

Vichy, Francija, 14. maja.—Maršal Henri Petain je prekinil kratke počitnice na Rivierii in se povrnil v Vichy s posebnim vlakom. Takoj po prihodu je obiskal Pierra Laval, načelnika vlade, in konferiral z njim o ameriških zahtevah glede garancij, da otok Martinique in druge francoske posejine na Karibejskem morju ne bodo prišle pod kontrolo osiše.

Ali je francoski poslanik v Washingtonu Gaston Henry-Haye dobil nove instrukcije, ni znano. Amerika se pogaja preko Lavalove vlade z admiralom Georgesem Robertom, guvernerjem francoskih posejtin na Karibejskem morju.

Bern, Švica, 14. maja.—Tukajšnji zunanji diplomatični krogi poročajo, da je Otto Abetz, Hitlerjev reprezentant in zaupnik v okupiranem Parizu, konferiral z Lavalom v Moulinsu. Predmet razgovorov ni bil objavljen. Tu prevladuje mnenje, da se bosta Laval in Petain kmalu sestala z nemškim letalskim ministrom Goeringom.

Kanadski padalec ubil več nemških vojakov

Vichy, Francija, 14. maja.—Neki Kanadčan, ki se je spustil s padalom na tla v bližini Langona z aparatom za prenos radijskih poročil, je ubil več nemških vojakov v streljanju, ko so ga skušali prijeti. Zadnje krogo, ko je uvidel, da bi bil nadaljnji odpor zaman, si je pogнал v svojo glavo. Francoski krogi pravijo, da je bitka med njim in Nemci trajala dolgo časa.

Filipinski predsednik v Washingtonu

Washington, D. C., 14. maja.—Filipinski predsednik Manuel L. Quezon, ki je moral pobeigniti z otokov pred Japonci, je v spremstvu članov svoje družine in vlade dospel v Washington. Na kolodvoru, ko so izstopili iz vlaka, jih je sprejel predsednik Roosevelt. To je bila demonstracija enotnosti med Ameriko in Filipini in odločnosti, da bo Amerika napela vse sile, da požene Japonce z otokov.

Rooseveltov zaupnik obišče Gandhija

New Delhi, Indija, 14. maja.—Louis Johnson, Rooseveltov odposlanec in zaupnik v Indiji, bo obiskal Mohandasa K. Gandhija, duhovnega voditelja indijskih nacionalistov, da ga pridobi za kooperacijo z Veliko Britanijo v njeni vojni proti osiše. Voditelji nacionalistov so nedavno odbili britski predlog z garancijo, da bo Indija dobila neodvisnost po vojni, če bo kooperirala z Veliko Britanijo.

Domače vesti

Ban dr Šubašič na obisku
Chicago.—Dr. Ivan Šubašič, ban Hrvatske, ki se nahaja v Združenih državah že od zadnje jeseni, je 14. maja v družbi dr. A. Paveliča iz Chicaga obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete. Prijazen mož srednje starosti in visoke postave je imel kratek razgovor s predsednikom V. Cankarjem, gl. tajnikom Vidrom in urednikom ter je odločno poudaril, da nova Jugoslavija mora biti najprej demokratična in federativna zajednica, katera naj vključuje tudi Bolgare in Macedonci naj imajo avtonomijo. Narod naj sami odločijo, kaj hočejo imeti!

Popravek vesti o Roku Božičniku

Chicago.—Resnici na ljubo mora Prosveta popraviti vest od zadnjega torka in srede glede smrti Roka Božičnika. Vest, ki nam je bila telefonično sporočena, da je Božičnika ubil voz učilne železnice na poti z dela, je bila napačna. V resnici je Božičnik izvršil samomor v Forest Preservu v bližini Osem in osemdesete ulice in Winchester ave. To smo izvedeli šele iz čikaških listov. Zakaj nam ni bila resnična vest sporočena takoj v začetku, ne vemo in ne vidimo nobenega razloga. Izvedeli smo, da je bil pokojnik resno bolan in vsekakor ga je to poglavo v smrt. To se dogaja dnevno v Ameriki tudi med dobrimi in značajnimi ljudmi.

Smrt v letalu

Rock Springs, Wyo.—Jos. Kržišnik, sin Franka Kržišnika, se je pred dnevi vračal z letalom iz Californije. Pri Salt Laku je letalo trčilo ob skalnat hrib in se razbilo. Štirnajst potnikov je bilo ubitih in med njimi je bil tudi mladi Kržišnik. Zapuščena žena, dva otroka, starše in več bratov in sester. Pokopan je bil 5. maja.

Iz Minnesote

Duluth, Minn.—V Hibbingu je umrl star pionir John Kržišnik, star 86 let. Zapuščena žena, štiri sinove, dve hčeri, štiri vnuke, brata in sestre.

Iz Pennsylvanije

Imperial, Pa.—Od društva 108 SNPJ se nahajata v bolnišnici v Pittsburghu Mary Sheffler, ki je srečno prestala operacijo, in John Jankovič. John Godiša mlajši se pa zdravi doma. Članstvo želi vsem hitrega okrevanja.

Francoska zagotovi-la ameriški vladi

Laval noče izročiti parnikov Ameriki
Vichy, Francija, 14. maja.—Francija je pripravljena dati ponovno zagotovi, da francoske bojne ladje ne bodo šle v akcijo proti zaveznikom in da bo demobilizirala tri bojne ladje, ki se nahajajo v luki otoka Martinika na Karibejskem morju, izročila pa ne bo trgovinskih parnikov in tankarjev, ki so v omenjeni luki. Združenim državam. Tako se glasi formalna nota, katero je Lavalova vlada poslala v Washington.

Nota naglašala, da bi izročitev francoskih parnikov, ki so v otoški luki in katerih tonaža znaša čez 140.000 ton, kršila določbe premirja, sklenjenega z Nemčijo v juniju l. 1940, ko je Francija kapitulirala pred Hitlerjevo oboroženo silo.

NACIJI Odstavi-LI PREMIERJA QUISLINGA?

Norveški učitelji poslani v koncentracijsko taborišče

OBSODBA SRBSKIH "KOMUNISTOV"

London, 14. maja.—Poročila o nemirih in terorizmu v državah, ki so prišla pod kontrolo nacističke Nemčije, stalno prihajajo v London. Ta govore o manjih eksekucijah, sabotaži in nasilstvu. Najbolj značilna vest je, da so naciji odstavili majorja Vidkuna Quislinga kot norveškega premierja in ga poslali v neki kraj na vzhodni fronti.

Vest, da so naciji dali breo Quislingu, je objavil švedski list Svenska Dagbladet v Stockholm. Če je resnična, tedaj pomeni, da je nemška armada končno izvojevala dolgo borbo z nacističko stranko v Nemčiji. Z odstranitvijo Quislinga bodo morda Nemci vsaj začasno potolažili Norvežane.

Norveška vlada v izgnanstvu v Londonu poroča o sistematičnem mučenju več sto norveških učiteljev v nemškem koncentracijskem taborišču pri Joerstadmoenu, da se jih zlomi duševno in fizično. Petsto upornih učiteljev so Nemci poslali v neko koncentracijsko taborišče na severu ob Arktiku.

Sofija, Bolgarija, 14. maja.—Bolgarsko vojaško sodišče v Skoplju je obsodilo v smrt osemnajst srbskih "komunistov", članov oborožene tolpe, se glasi naznanilo. Dvajset drugih je sodišče obsodilo na več let zapore.

Budimpešta, Ogrska, 14. maja

Eden Čeh je bil ustreljen po napadu na nemškega vojaka, ki je strazil železniški most v bližini Prage, nek drugi Čeh, ki je nameraval pognati most v zrak, pa je pobeignil. V Budimpešti so bili trije moški ustreljeni, več drugih pa obsojenih v zapor, ker so skušali razbiti neko ogrsko tovarno.

Istanbul, Turčija, 14. maja

Sem dospela poročila se glase, da je bilo 16 ogrskih vojaških častnikov ustreljenih v Gyuru, ker so bili člani tajne organizacije, katera vodi agitacijo za eventualni napad na Rumunijo.

Izgnani norveški voditelji na Poljskem

London, 14. maja.—Dr. Dirik Arup Seip, bivši rektor državne univerze v Oslu, in drugi prominentni Norvežani, ki so bili deportirani zaradi odpora proti režimu premierja Vidkuna Quislinga, Hitlerjeve lutke, so bili poslani v koncentracijsko taborišče na Poljskem, pravi norveška časnikarska agencija na bazi poročila, ki ga je objavil švedski list Afton Tidningen. Med izgnanci poleg Seipa so Arnule Overland, norveški pesnik in patriot, Einar Gerhardsen, bivši tajnik norveške delavske stranke, in August Lange, sin prejmnika Noblove nagrade.

Nemški vojaki ne smejo nositi orožja doma

Stockholm, Švedska, 14. maja.—Potniki, ki so dospeli sem iz Nemčije, pripovedujejo, da morajo nemški častniki in vojaki, ko zapuste svoje enote na frontah in se vrnejo domov na dopust, pustiti orožje v barakah pred odhodom in da ga ne smejo nositi doma. To potrjuje poročila, da voditelji nacističke stranke ne zaupajo častnikom in vojakom.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (Ivan Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti letar za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol letar za inozemstvo \$6.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$6.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nemarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (trtica, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

136

Glasovi iz naselbin

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Ze v zadnjem dopisu sem omenil, da ostanem zadnje dni aprila doma radi raznih zadržkov. In tako je tudi bilo. Med drugimi zadržki je bil tudi ta, da smo izgubili strega Herminčana Luko Stovanika, kot je bilo že poročano. On je bil po poklicu krojač in svojo obrt je pričel v hiši podpisane pred 30 leti. Bil je pri nas deset let na stanovanju, kot tudi njegova družina, dokler ni kupil svojega doma. Ob smrti je zapustil svojim petim otrokom štiri hiše. Pokopali smo ga po civilnem obredu na pokopališču Union, kjer se je pridružil svoji ženi, ki je umrla pred sedmimi leti. Imel je že vse preskrbljeno—prstor in spomenik.

Pokojni je bil po mišljenju liberalcev. Včasih, ko so bili socialisti bolj popularni, je volil tudi socialistično listo, zadnje čase pa je podpiral Rooseveltovo administracijo in volil demokrate. Ko je bil še v srednjih letih, je bil rad vesel v družbi. Ko smo ga včasih v Narodnem domu srkali, se je rad pokalil, da smo "vsi v rožah, ženske pa nas doma pričakujejo." Naj mu bo lahka ameriška zemlja!

Prošli teden sem obiskal sledeče nasebine: Verono, Oakmont, Harmarville, Aemetonio ali Cheswick, Harwick, Russellton, Curtensville ali Blanch in napravil začetek v Pittsburghu. V Veroni sem prodal 10 izvodov Majskega glasa in ravno toliko v Oakmontu, Prosveto pa sta ponovili mrs. Jagodnik in mrs. Penko. Zadnja je tudi vodila že skoraj leto dni. Nadalje so Prosveto ponovili John Slošar, Zakrajšek, Jos. Mele in Anton Kaus. Zadnji je sedaj preselil svoj dom v Oakmont. V Harmarvillu sem prodal nekaj Majskega glasa, kakor tudi v Cheswicku pol tucata, Carolina Škof pa je ponovila Prosveto in prav tako Margaret Grum. Tudi njen mož je preminul pred 11 meseci radi poškodb, ki jih je dobil v rovu, a ona še zmeraj pretaka solze, ker ji je menda bil dober mož. Zapustil ji je sicer lep dom, a njega, ki ga je najbolj ljubila, ni več.

Zopet sem prenočil en večer pri mojem starem znancu Pavliku v Cheswicku. Bilo je že pozno, ko sem prišel od njega in bil je že v postelji. Ko sem potrkal, je vstal in rekel, da zopet napravi prostor zame. Govorili smo še kako uro, toda to pot ne o politiki, marveč o ekonomskih vprašanjih, kar je sicer eno in isto. Jezil se je, ker mora sedaj živeti v tuji hiši in plačevati stanarino, v Forest Cityju pa so mu v depresiji prodali dom, vreden \$5000. Dom je bil plačan, toda prodan je bil radi zaostalih davkov. Sicer bi ga bil lahko rešil, če bi bil plačal vse davke, ampak je rekel, kaj mu bo dom, če pa ni tam več dela, ker so vsi premogorovi v tisti okolici izžrpani.

Ko so ljudje tam začeli graditi svoje domove, so jim obljubovali, da ne bo premoga zmanjkalo 100 let, ampak prišli so stroji in doba je bila skrajšana na eno tretjino. Tako človek pride ob svoje težke pristradane novice. Tak je pač sedanjí sistem privatnega lastništva. V tem oziru nas res prekalajo v Rusiji, kjer so hiše večinoma državne, da delavcev ne morejo zapeljati, bodisi glede hiš, avtov, delnic, stavbišč in podobne neumnosti. V Ameriki je vse svobodno za špekulacije, pri katerih delavce vsakokrat ostrizejo na ta ali drug način. Napraviš si dom v kraju, kjer misliš, da industrija cvete. Naenkrat pa pride kapitalist na misel, da preselijo obrat drugam, kjer bo več dobička, delavci pa ostanejo s svojimi domovi brez kruha. Menda bo res potrebno delati hiše na kolesih, kajti človek ni nikoli dovolj moderen. Ako hraniš in nosiš v hranilnico, si zmeraj v strahu pred polomom in inflacijo.

Po mojem mišljenju je torej le socializem ali demokratični kolektivizem najboljši izhod. O tem pa zopet ljudje nečejo nič slišati. In prav zato podpisani vztraja na potovanju za "možgansko robo," akoprav je to le kajlja v morje, ampak nekaj je zalet. Nekateri se sicer posmehujejo mojemu misijonskemu delu in na par jih naletim, ki so zelo hudi in žalijo mene in prišpevatelje naših publikacij, češ, da je to "ničvreden žunk" in se delajo kot da vse vedo.

Tako so nestrpnosti počenjali tudi v Nemčiji in Italiji, potem pa dobili nacifašizem. Znanstvene knjige so jim bile odvete, pa so jih nagradili na kupe in sežgali. Nato sta se Hitler in Mussolini združila s hudičem in s požarom znanstvenih knjig začetila pravi pek—svetovni požar. Tako so se hudiči maščevali nad malomarnimi dušami; zaničevali demokracije in izobrazbe iz uma svitlim mečem. To bo velika šola za bodočo generacijo, ampak vprašanje je, ali bodo znali i v bodoče ceniti šolstvo in znanost. Upajmo, da.

Od Pavška sem se drugi dan podal proti Harwicku. Ustavil sem se pri Tonetu Klemenčiču, ki je ravno čital moj dopis. Kupil je Majske glas in obljubil, da me bo zapeljal proti Harwicku, med tem ko bo njegova žena ta čas za baro. Ampak ona je rekla, da so jo začele noge boleti. To je resnica pri ženskah, ki grede preko 50 in sploh še, ako dolgo let opravljajo tak posel, pri katerem morajo biti vedno na nogah. Misus je rekla, da bi rada videla, ako bi Tone prodal vse skupaj: hišo in licenco za hotel. On je odgovoril, ako bi nanesla prilika, da bi prodal, ker tudi on ni prav zdrav radi posledic svetovne vojne, katero je tudi okusil. Torej tukaj bi bila prilika za kakšnega podjetnega rojaka.

V Harwicku je ponovila Prosveto mrs. Drop, njenega moža Johna pa nisem več doma dobil, ker je ravno odšel na nočno delo. V tej nasebini sem prodal tudi deset izvodov Majskega glasa, Milan Mrvosh (?), ki živi pri Praznikarjevih, pa je ponovil Proletarca.

Od tam sem se odpeljal v Curtensville ali Blaneh, kjer se sedaj nahaja tudi Tone Potisek s svojo družino. Oni so bili do nedavnega precej let v naši bližini—v Hutchinsu. V Blanche je okrog 20 hiš, vse last enega gospodarja. Zgrajene so pač tako kot večinoma vse kompanjske hiše—po štiri sobe, Tone je rekel, da se mu delo tukaj bolj dopade kot v Hutchinsu pri Westmoreland Coal Co., njegova žena pa je rekla, da se ji je bolj dopadlo v Hutchinsu, kamor je prišla iz starega kraja po vojni. Ona rada čita knjige in časopise. V Blanche so samo štiri slovenske družine, poleg Veharjevih eno mljlo daleč, kjer podpisani navadno prenočuje pri starem prijatelju Kometu (?) iz Hermineja No. 2.

Od tukaj sem se odpeljal v Russellton, kjer živi kakih deset slovenskih družin. Prodajal sem nekaj števil Majskega glasa. Iz te nasebine je tudi par slovenskih fantov pri vojaki, namreč Štokov in Pompetov. Oče zadnjega je tajnik društva SNPJ. Morda je še kdo drugi pri vojaki, da nisem zanj izvedel. Bečlar Milnar, da bo moral tudi on iti, toda za enkrat so ga še pustili. On je bil tudi v zadnji vojni v Evropi, ali vsaj pri vojaki; še ni dolgo v Ameriki.

Na Harwick Roadu mi je mrs. Klopčič ponovila Cankarjev glasnik. Oni so se preselili iz Aemetonije v svoj novi dom. Mrs. Simončič je ponovila Prosveto. Tudi oni so imeli opraviti z depresijo in so izgubili svoj prejšnji dom, sedaj so pa postavili drugega. Njen mož dela v rovu. Ona ni Slovenka—ne vem ali je nemška ali francoskega izvora. Tudi Joe Klopčič je ponovil Prosveto in kupil Majske glas, kot navadno. On živi v Aemetoniji kot vdovec; hišo mu upravlja hčerka in skrbi za očeta in svojega brata.

membrnem mesecu. Torej na svidenje povsod v mojem teritoriju, kjer me še ni bilo z Majskega glasom.

Anton Zornik, zastopnik.

O vseslovenskem kongresu Pittsburgh, Pa.—Velikostven je bil vseslovenski kongres, ki se je vršil v Detroitu 25-26. aprila. Kot delegatu mi nalaga dolžnost, da podam čitateljem tega lista svoje vtise in sklepe kongresa na znanje.

Powerilni odbor je poročal že v soboto, da je bilo na kongresu 2153 izvoljenih delegatov vseh slovenskih narodov. Toda bolj oddaljeni delegati so še vedno prihajali, tako da je števílo doseglo 2800. Takoj ob otvoritvi kongresa je bilo razvidno, da se bo kongres pečal z resnimi problemi. Glavni cilj kongresa je bil, da ustvari med Slovani tako edinstveno in enotno akcijo, kakršne ni bilo doslej, da na ta način in s tako spontano željo vplivamo na ostale narodne skupine v Združenih državah, da pospešijo svoje napore za obrambo Združenih držav in osvoboditev ostalih podjarmljenih narodov, ki danes prenašajo nepopisne muke pod germanskim imperializmom. V tem duhu je kongres zboroval in določil svoje sklepe in priporočila vsem slovenskim organizacijam, vladi v Washingtonu in vsem posameznikom.

Slovenci smo bili zastopani še dokaj dobro, ako vzamemo v poštev prejšnje razpoloženje med voditelji naših organizacij. Zastopani sta bili SNPJ in Ameriška bratska zveza po glavnih odbornikih. Vsi ostali narodi razen Poljakev so bili izredno dobro zastopani. Pogrešali pa smo naše verske skupine, ki so med nami važen faktor.

Na kongresu so bile torej zastopane vse grupe, kar je kongres vzel v obzir. Nobena skupina pa ni zahtevala zase nič posebnega, temveč so vse prišle z edinim namenom, da čimveč doprinesemo k edinstvu in zmagi, da takorekoč prvič v zgodovini manifestiramo naše skupne težnje v tem kritičnem času, da damo najboljši primer lojalnosti in vzgled ostalim narodnim skupinam, kar je naša vlada v Washingtonu od nas tudi želela. Predsednik Roosevelt se je tega v svoji poslanici vseslovenskemu kongresu zavedal in izrazil, da bodo Slovani imeli skupne koristi od združenega nastopanja.

Zavedajoč se resnosti časa in potreb je kongres v tem smislu določil naše skupne naloge. Po mojem mnenju so te naloge zelo primerne in vsaka skupina z mirno vestjo stopi v akcijo brez najmanjšega oklevanja. Če pa ne pride do sloge in enotnega nastopanja v okviru vseslovenskega kongresa, priznava vlada v Washingtonu, priznava za merodajnega predstavnika 15 milijonov ameriških Slovanov, pa bodo slovenski narodi oziroma slovenski izseljenci še dalje orodje v rokah oportunističnih politikarjev itd. Seveda imamo nalogo paziti na morebitne petokolonce, kajti če jih ne bomo razkrinkali sami, jih bo pa federalna oblast. Torej je boljše, da čistimo sami svojo hišo.

Ena glavnih nalog slovenskih priseljencev in njihovih potomcev pa je, da pomnožimo produkcijo vojnega orožja, ker Slovani tvorimo nad 50% produktivnih sil v teški industriji. Poleg tega pa je naša dolžnost, da kupimo čimveč obrambnih bon-dov, da preprečimo inflacijo in zagotovimo zmago nad hitlerizmom. Kongres je urgiral vlado, da je za poraz osiška nujno, da Anglija in Združene države takoj pričnejo z ofenzivo na drugi fronti, da s tem ojačamo upanje in odpor podjarmljenih narodov, da s skupno močjo udarimo po Hitlerju, ki je glavni sovražnik naše dežele in civilizacije. Zato je proizvodnja orožja tako važna za Ameriko kot za Slovane v splošnem. Združene države namreč posedujejo vso potrebno mašinerijo in delovno silo in prav lahko zalagamo naše zaveznike s potrebnim orožjem na vseh frontah.

V okviru vseslovenskega kongresa imamo najboljšo priložnost za izražanje naših pravičnih čustev in solidarnosti z vsemi podjarmljenimi narodi, podpirati slovenska prizadevanja za neodvisnost in ustvaritev

boljše bodočnosti. Ravno tako bomo združeni z jasnim programom veliko vplivali pri mirovni pogodbi, gledali, da bodo naše želje ustrezene, da dobimo nazaj zaslužene kraje in ljudstvo, ki že nad 25 let trpi nečloveško postopanje pod tujim, fašističnim jarmom.

Govorniki na kongresu so poročali naše napake iz preteklosti, ko smo bili vedno razcepljeni in mirno hlapčevali tujim gospodarjem. Posledice teh nesoglasij in neenotnosti so nam vsem znane, da so se celo tujipodstniki ob našo razdvojenost. Zato je skrajni čas, da v tej kritični dobi nične ne išče dlakajcu, temveč moramo vsi imeti skupni cilj: rešitev slovenskega suženjstva izpod Hitlerjevega Mussolinjevega jarma. To danes glavna naloga Slovanov in pritem prizadevanju imamo častno obljubo našega velikega predsednika in 26 združenih narodov.

Dalje je kongres ugotovil, da postoji sicer majhna, toda dobro organizirana peta kolona med slovenskim izseljencem, ki je lo efektivno deluje pri ščuvanju in širjenju sovražstva, bodisi proti Angliji ali Sovjetski uniji. Naša dolžnost je, da v bodoče energično oviramo njihovo razdiralno delo, ker je v prid našemu fašističnemu osišču.

Kongres je sprejel niz važnih resolucij in manifest, v katerem pozdravljamo slavno rdečo armado in njeno vlado, junaki četrtnikov v Jugoslaviji; kar tudi držnost čeških in poljskih delavcev, ki satorirajo nemških tovarnah. Sploh se manifestu pozdravlja skupni odpor vseh narodov ter obljuba vsestranske pomoči in podpore skupnem boju, da bo fašizem strtl še to leto.

Za nadaljnjo mobilizacijo edinstva je bilo sklenjeno, da na dostojen način praznujemo vseslovensko nedeljo dne 21. maja, da manifestiramo našo pravičnost in pojasnimo o kongresa najširšim ljudskim masam.

To moje skromno poročilo urednik morda smatral za pre dolgo, zato upam, da se bo oglašili še ostali delegati, ki morda opazili še marsikaj, sar nisem jaz omenil v tem ročilu.

Frank Oblak 116

S pota

Kako krasno je v Minnesoti cvetočem maju! Po vrtovih kot izpod zimske snežene ode dvigajo raznobarvne cvetlične posebnosti pa majniške rožice, sarnarice. Opazoval sem jih začetku maja pri mnogih prijateljih, ko sem obšel bližnj okolice. Tam se ob dobro dela in težko je dobiti novejši novodošli delavci pa tudi turisti so že pričeli prihajati v krasno Minnesoto.

Dne 8. maja—bil je petek, katerem pregovor pravi, da slab začetek, a v Duluthu pa bil jako dober začetek. Tega časa je bila namreč dvorana Ellibete polna do zadnjega kotiča Slovencev, Srbov in Hrvatov, so pazno poslušali jugoslovskega ministra Franca Snoja, je govoril za potepano ljudstvo v naših rodnih krajih. Ta dan je pričel s svojo govorniško ro po Minnesoti. Iz New Dulutha se je odpeljal na Ely, tam pa v Eveleth. Chisholm Shodi so bili povsod aranirani brez kakih večjih priprav namenom, da se nabirajo darovi za trpeči narod v rodnih krajih ne pa za dobiček govornika, nekateri domnevajo.

(Dalje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti (Iz Prosvete, 15. maja 1922)

Domace vesti. Na Ely, Minn., je bil na farmah ubit Oreškovič, član SNPJ.

Delavske vesti. V Chicago bilo osem delavskih voditeljev obtoženih umora.

Inozemstvo. Odgovor Rus na zahteve antante v Genovi razkačil Francijo, katera deluje za razbitje mednarodne ekonomske konference.

Sovjetska Rusija. Delegati na genovski konferenci mor priznavajo, da je Rusija levo no vesileta.

Zena Leona Henderson (desno), nabelnika administracije za kontrolo cen, se registrira za odmerke sladkorja v Washingtonu.

Vesti iz podjarmljene stare domovine

VEDNA IN NEREDI V JUGOSLAVIJI POD OSIŠCEM

Nacističke vojske pod novimi barbami s četniki

Carigrad, 3. maja (Ray Brock brzojavno NYT).—Tik pred petimi leti je bila Jugoslavija prva država, ki se je uprla proti nacistički vojski generala Mihajlovića na osiščne zasedne čete. Vlada v Jugoslaviji zmeda in neredit, o čemer je dopisnik dobil poročila po osebnem zaupniku, je prejšnji teden pobegnil iz Jugoslavije.

Ta zaupnik poroča, da je nemški vrhovno poveljstvo poslalo v Srbijo nove čete, ki poizkušajo zadušiti četniško bojevanje, ki pokodovano delovanje, ki izžene ljudi v prah in pepel pokrajine pod nemško oblastjo na Balcanu.

V Belgradu so poslali Nemci novo pehotno divizijo in divizijo nacistične "elite garde", ki je poslana v Srbijo po splošnem nemškem umiku lanske zimo.

Skupne vojaške sile osišča, ki so sedaj v borbi proti Mihajloviću, redni vojniki in četniki, srbskim in muslimanskim revolucionarjem in "komunističnim" borcem v Jugoslaviji, sedaj sestoji iz devetih italijanskih in sedmih bolgarskih divizij, ene madžarske divizije in vstaške vojske, ki sedaj šteje okrog 80.000 slabo opremljenih vojakov.

V bližini Belgrada je sedaj polovica nemškega tankovskega parka in pričakuje se—po poročilih—da bo druga polovica kmalu prispela iz Madžarske. Vsem madžarskim, bolgarskim, italijanskim in vstaškim vojakom v vsaki vasi in v vsaki mestu Srbije, ki ga nacistički vojniki in topništvo prejšnjega zima na masčevalnih položih še niso uničili, poveljujejo nemški častniki.

Nazivno strastnemu razdejantju in streljanju množic v srbskih krajih odpor in uporniško gibanje naroda rastejo od dne do dne. Če jugoslovanski rudniki in tovarne nazivlje temu izdelajo deset procentov materiala, ni nikdar gotovo, če bodo vlaki s tem materialom prispeli v Nemčijo.

Zmedo in nered v Belgradu, ki povzročajo četniški nočni napadi, povečuje nemška birokracija s štirimi posebnimi oddelki nemške uprave in Nedićeva luteranska vlada, ki sedaj poizkuša izvrševati oblast v Belgradu vedno bolj poveljniki, Gestapo in italijanski administratori—znani kot Franz Neuhäuser.

Četrni režim je Volksdeutsches Bureau, ki je zbirka birokratov, guvernerjev in nacističkih strančarskih lahkotincev iz Berlina.

Ti režimi priganjajo drug druga, kateri bo bolj "učinkoviti". Obisk Herr Neuhäusera je prejšnji mesec začel s "čiščenjem" italijanskih četnikov in "komunistov", v katerem je njegova policija prišla in zaprla polkovnika Miko Masalovića, kvizlinškega podtajnika "premierja" Milana Nedića. Zaprt je bil 48 ur.

Na italijanske in vstaške oddelke v Belgradu gledajo Nemci s takim preziranjem kot Srbi. Poročila pravi, da mnogi vstajni rajši umrejo, kot pa da bi prenašali vsak dan poniževalna dela kakor četniki, ki so bili v nemškem vojaškem in nevarne dolžnosti čuvanja skladišč v predmestjih in ob Donavi potoči.

NEMIRI PRI JEMANJU TALCEV

Arrestacije članov rodbine generala Draže Mihajlovića in štiri desetih četnikov, ki sodelujejo v jugoslovanskem poveljstvom in vojnem ministrom, ki so z njimi nemci poskušali pripraviti generala za podpisovanje premirja, so na mesto tega izazvale težke nemirne napade.

Nemci so vnovič prijeli 80 od 400 četnikov, ki so jih nedavno izpustili, da bodo pristopili k Mihajlovićevim četam. Ta vojska, ki so jo povečini člani nemške vojske v Slavoniji.

Jugoslovanski agent, ki je izšel iz Belgrada, je dejal, da v "krajstvu" Ante Pavelića vlada anarhija in nered. Več kot

NOVI PODATKI O STRAŠNEM STANJU V JUGOSLAVIJI

Lizbona, 1. maja (dopisnik Christian Science Monitorja).—General Draža Mihajlović in njegova četniška vojska v Jugoslaviji je v borbi s 500.000 mož močnimi nemškimi, italijanskimi, bolgarskimi in madžarskimi četami, ki za to ne morejo na pomoč nacijem na vzhodni fronti.

To poročilo je prinesel s seboj v Lizbono potnik, ki se je nedavno vrnil iz Jugoslavije.

Po tem poročilu ima general Mihajlović na razpolago 200.000 mož. Čeprav je oborožitev in oprema osiščnih čet daleč boljša kot četniška, morajo naciji zaradi neprikladnosti jugoslovanskega terena imeti pripravljeno dvakrat večjo vojsko.

(ONA poroča brzojavno iz Londona, da se sedaj bijejo na planinah Jugoslavije najostrejša bitke od časa lanske nemške ofenzive proti Jugoslaviji in Grčiji. Nacistička vojska si prizadeva z obširno akcijo streti organizirani odpor čet generala Mihajlovića.)

Stanje v Jugoslaviji

Potnik je ošel iz Jugoslavije v začetku marca in pravi, da je tedaj situacija bila sledeča:

V glavnih mestih Hrvaške, vzdolž dalmatinske obale, v Ljubljani, Dubrovniku in Splitu ter na Reki in v Trstu je okrog 300.000 italijanskih vojakov. Ta vojska je založena s topništvom in tanki, a nima letal.

Nemci imajo v Jugoslaviji štiri divizije vojakov s tanki in letali, ki so razmeščene ponajveč okrog Zagreba in Belgrada. Stevila madžarskih posadk ni mogoče natančno ugotoviti.

Nekatere nemške posadke so odšle iz Jugoslavije v drugi polovici januarja, a v začetku februarja sta prišli dve novi diviziji, ena med njima motorizirana. V zadnjem času je prispelo znatno število bolgarskih polkov.

Prilik sasednih oblasti

Potnik pripoveduje, da izvaja zasedne čete strašen pritisk. Trdi se, da so Nemci med Božičem in 15. januarjem pobili v Zagrebu židovske otroke razne starosti. Dalje pravijo, da so Madžari pobili v Zagrebu 10.000 prebivalcev. V malem mestecu Višegradu je bil poročevalec sam v začetku februarja priča, ko so pobili 400 meščanov. Pripoveduje, da je več kot enkrat videl, kako so brez obzora streljali skupine mož, ki so jih osumili sabotaže.

Sporočja se, da je gospodarska situacija zelo resna. Koruza, ki jo je prej bilo mogoče dobiti za 2 dinarja kilogram, je sedaj po 100 dinarjev kg, če jo je sploh mogoče dobiti.

Ker so meso vse zaplenili, ga sploh ni mogoče dobiti. Trdi se,

Potopitev ladje "Trepče"

V petek, 13. marca, ob pol enajstih dopoldne, okrog 200 milj od ameriške obale, je komandant neke nemške podmornice naravnal periskop v smeri jugoslovanske ladje "Trepče". Eno sekundo pozneje je dal ukaz, naj se spusti torpeda.

Posadka na brodu je bila sestavljena iz Hrvatov, ki so se obvezali, da bodo vse svoje sile in sposobnosti postavili v službo borbe za Jugoslavijo in za veliko stvar, za katero se bore Združene države. Prav v tem kritičnem trenutku je njihova ladja vozila važen tovor v panj vojne industrije ameriškega skladišča demokracije.

Torped je tresel v ladjo s strašno močjo. Steber vode se je dvignil v zrak, oblaki dima so zavili ladjo in gromki tres je pretresel mirni zrak. Težki udarec je zadel ladjo v višini udarce je zadel ladjo v višini udarce je zadel ladjo v višini

Glavosi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

O govorniku naj rečem le toliko, da so mu tudi tuje rojci dali priznanje. Govoril je po par ur za Slovence, Srbe in Hrvatve in njegov glas je kot glas vpijočega v puščavi. Obnašal se je povsem mirno in samozavestno, le sem pa tam se je premaknil, njegov glas pa je ponosno došel za pravice slovenskih narodov. Govornik je navzoče nazval, naj mu stavijo vprašanja, na katera je kratko in dobro odgovoril. V Duluthu, kjer je nekaj Slovencev, več pa Hrvatov in Srbov, ga je neki Hrvat vprašal, če se zblizujeta Rusi, Poljaki in Hrvatje. Odgovoril mu je, da je glede tega nemogoče kaj definitivnega povedati, ker Hrvatje (paveličevci) so si izbrali tuje kralja.

Tako se je zdramilo ljudstvo v Minnesoti za pomoč stari domovini. V pomočnem odboru so dobre osebe. Med njimi se je vrlo dobro odlikoval slovenski svečenik Schiffler v Chisholmu.

V mesecu maju je praznik, posvečen materam, kot tudi praznik venčanja grobov. Posebno letos so naši mladi lepo opisovali materinski dan, doma pa vzdihujejo matere in se poslavljajo od svojih sinov, katere pošiljajo v boj proti sovragu. In venčanje grobov—ah, koliko in kje so...

Vse to je v cvetno maju. Zato, rojaki, zbudimo se, pogledimo v maj, zbirajmo za pomoč našim poteptanim v rodnih krajih. Vse pomisleke, stranke in "drugo na stran". Delujmo z radostjo, da pride tudi za nas cvetoči maj z vzklikom: Slovan na dan!

Matija Pogorelec

Is okolice Pittsburgha

W. Aliquippa, Pennsylvania.—Vzhodno od Pittsburgha so v okrožju štirih milj kar tri slovenske naselbine, kjer so naša društva. To so Harwick, Acemetonia in Cheswick. Na polju pri Acemetoniji stoji prijazen Slovenski dom, last delničarjev. Več delegatov zadnje konvencije je SNPJ je videlo te kraje, namreč tisti, ki so se odzvali vabilu delegatinje Prašnikar, ki je na konvenciji zastopala tamkajšnja društva.

V omenjenem Slovenskem domu se je 26. aprila vršilo zborovanje federacije društev SNPJ v zapadni Penni. To zborovanje, ki je naredilo več potrebnih zaključkov v prid organizacije, je poteklo precej povoljno pod vodstvom novega predsednika Johna Kvartića. Po seji je bilo seveda nekoliko "rajanja" in privatnih pogovorov.

Anton Klemenčič mi pravi, ako grem pogledat njegov dom, ki je oddaljen le pol milje. Že smo se znašli v njegovem Beer-gardenu, kjer ima gostilno in hotel, v katerem je precej sob za prenočišče. O tem hotelu je večkrat pisal pokojni Anton Zidanšek, ki je bil velik prijatelj Klemenčiča.

Tone nas je potretal s hladnim pivom in dobro "železno" kapljico (kot pravi "večni popotnik"). Ker je bil res vroč dan, se nam je vse to zelo prilagelo. Tone je odklonil od nas ponujane copake za použito stvar, kakor Jakob Ambrožič pravi, naj damo nekaj za pomoč Proletarcu. Rečeno, storjeno. Zraven dodaja Tone Klemenčič en copak s priponko, naj kaj pišem. Kmalu je bilo skupaj sedem copakov, katere sem poslal na upravo

Proletarca, čijega naročnik je tudi Tone

Proletarca, čijega naročnik je tudi Tone. In tako je tudi on pripomogel do te vrote, ker on tam fanto pozna.

Tone mi pravi, naj mu dobim kakšnega kupca, ker proda vse skupaj, posvetivo in biznis, češ, da se je že naveličal tega posla in da mu tudi ni treba več garati. Tam se nahaja že 19 let in sta sama z ženo, ker sta jima umrla sin in hčerka. Torej ako koga veselijo biznis in ako ima dovolj copakov za nakup, naj se obrne do lastnika, ker tam je res prijazen kraj. Svedski smo si ogledali vse njegovo imetje in tudi kanadske fazane. Res čudovita in lepa "živa". Tone nam pravi: "Tega hranim za Valentinčiča, ker sem mu ga obljubil še za časa konvencije SNPJ, toda mora sam ponj priti."

Izreči moram zahvalo gospodinjskemu klubu v Acemetoniji za izvrstno postrežbo zastopnikom federacije, kakor tudi Antonu Klemenčiču za potrežbo in pomoč pri agitaciji.

George Smrekar.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2637-53 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik
F. A. VIDER, gl. tajnik
WILLIAM RUS, pomoč. taj.
MIRKO G. KUHEL, gl. blaginjak
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.
MICHAEL VROHVNIK, direkt. mlad. odd.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila
JOHN MOLEK, urednik glasila

Podpredsedniki
MICHAEL B. KUMER, prvi podpredsednik
CAMILUS EARNICK, drugi podpredsednik

Districtni podpredsedniki
JOS. CULKAR, prvo okrožje
JAMES MAGLICH, drugo okrožje
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje
JOHN SWILLER, četrto okrožje
URSULA AMBROŽIČ, peto okrožje
EDWARD TOMSIC, šest. okrožje

Gospodarski odbor
MATH PETROVIČ, predsednik
VINCENT CAINKAR
F. A. VIDER
MIRKO G. KUHEL
JACOB ZUPAN
DONALD J. LOTNICH
RUDOLPH LISCH

Parojni odbor
ANTON ŠTULAR, predsednik
FRANK VRATARICH
FRANK BABIČ
ANDREW VIDICH
JOSEPHINE MOČNIK

Nadzorni odbor
FRANK ZAITZ, predsednik
MILAN MEDVEČEK
ANDREW GRUM
JOHN OLIP
FRED MALGAI

Kredrevnik
F. J. ARCH

Odmev Hitlerjevega govora med Jugoslavani

London, 27. aprila (Radio-JIC).—Govornik londonskega radia je v našem jeziku podal komentar Hitlerjevemu govoru v Reichstagu.

Najbolj zanimivi del Hitlerjevega govora za nas Jugoslovane je tisti, kjer Hitler govori o nemškem narodu. Bile so grožnje. V vsem svojem govoru je bolj grozil nemškemu narodu kot svojim nasprotnikom. Lahko bi rekli, da se je pomladanska ofenziva začela, toda ne proti Rusiji ali Angliji, temveč proti nemškemu narodu. Hitler je povedal nemškemu narodu, da pomeni poraz v sedanji vojni konec nemškega naroda. Da je njegova usoda povezana z usodo nemškega naroda in usoda nemškega naroda z njim. Do decembra lanskega leta je Hitler dal nemškemu narodu same obljube, sedaj pa se poslužuje groženj.

Nemški narod nagonako čuti, da se vojna podaljšuje, da postaja nasprotnik močnejši in da

moč Nemčije peša. To spoznanje ga spravlja v paniko. Hitler je dal samemu sebi večjo oblast kot kdaj poprej in vendar s tem ni vžil nemškemu narodu prav nič moči in zaupanja.

Po obstreljevanju Belgrada je Hitler dejal, da je svet sedaj prvič sprevidel, kakšna nevarnost mu je grozila od vzhoda. Mi Jugoslovani dobro vemo, kaj pomenijo Hitlerjeve besede. Premagal nas je z besedami, z dejanji pa nikoli.

Na koncu je Hitler dejal, da bo v tej vojni zmagal resnice in resnica da je na njegovi strani. Res, nekatere resnice so na njegovi strani: resnica, da je bil bombardiran Belgrad, da je porušil Sabac in Užice. Da so pobiti tisoči in tisoči nedolžnih in Kragujevcu, Mladencu, Milanovcu; res je, da je on izrazil vojno in ne mi. Res je, da so Nemci uničevali civilizacijo. In ravno zato mu te resnice ne gredo v račun in zanje bo plačal s krvjo. Svetu in narodom je dosti poslušanja tirana in strahu pred nasilnim zločincem.

PEOPLES GAS DRUŽBA NAZNAJJA OTVORITEV SREDIŠČA TEČNOSTI HRANE

Ta urad je organiziran v interesu programa Narodne Tečnosti, oddelak v obrambo zdravja in dobrobitne posluženosti—Paul V. McNitt, direktor.

★ Ker je zdravje in energija vsakega delavskega moža in žene veliko odvisno od pravilne dijetle, hoče vsaka patriotična gospodinja napraviti svoj delež za Ameriko, in to s poslužno tečno, pravilno odmerjene hrane.

Da se pomaga Chikaškim ženam rešiti problemne tečne hrane po znižani ceni, je Peoples Gas družba organizirala urad ardišče tečnosti ali "Nutrition Center". Tu lahko dobite brezplačno dobra pojasnila za načrte, kupovanje, hranjenje, pripravljane, kuhanje in serviranje vojne hrane.

Vabljeni ste prosto uporabiti "Peoples Gas Nutrition Center". Pridite in poslušajte se vaš pojasnil, ki jih potrebujete, kako ravnati z vašimi dolarji za večji nakup v vrednosti hrane... kako postreči energijo-građečo, pravilno izmerjeno jed (obeda).

KUPITE U. S. OBRAMBNE HRANILNE ZNAMKE PRI VAŠEM BLIŽNJEM PEOPLES GAS URADU

MOOREN COOKERY CONSULTANT HOT WATER LIGHT REFRIGERATION GAS HEATING

IZ NAŠIH KRAJEV

ZOFKA KVEDER

DOMA

(Nadaljevanje.)

Trenutek pozneje je že stopal po stezi za vasjo proti veliki cesti. Ogledal se je naokrog. Nebo je živo viselo nad vasi, zapuščeno je ležalo polje v dolini, gozdovi so žalostno šumeli v mokrem vetru. Kakor da so umrle pisane barve, kakor da je izginila vsa zmagoslavna veselost narave.

Obrnil se je.

In če ga je vse razočaralo in-ogoljufalo pri tej vrnitvi na dom, narava ga ni. Bolj kakor kdaj jo je poznal, bolj kakor kdaj jo je razumel. Glej, kako temen je pogled na te hribe, pokrite s smrekovimi šumami, po katerih polegajo deževne megle. Blížek mu je in drag, zakaj žalostno mu je v duši. Srce je razrovano, potrpane so srčne žile, ki so ga vezale na to vas s tisočermi vezmi. Trpkost je ostala mesto ljubezni, grenka bolest mesto onih toplih, rajajočih čuvstev, s katerimi je prihajal.

Ni tu njegovo mesto, ni tu njegovo polje. Preveč mu je postalo to ljudstvo tuje s svojim mišljenjem. Kontrasti ubijajo. Ne koristil bi tukaj nikomur in sam bi propal in izkrvavel v brezupnem boju. Niso še godna tla za njegovo setev. Pojde v mesto, tam bo sejal in učil. Svobodo misli, svobodo vesti, svobodo prepričanja. Oznanjal bo pravico potlačeni, pravico do kruha. Naj se vzdramijo in se zavedo svoje bede! In ko se nasitijo, zadržite njihova srca in tema jim izgine iz duše. Vstajali bodo novi ljudje, silni in dobri, čisti in brez hinavščine, svobodni in ponosni. Vstajali bodo! On veruje v ljudi, veruje, veruje! Pozno za njim pridejo in se razidejo po vsem firmem. In takrat zasveti tudi v teh vaseh luč prosvete in svobode. Zarožljale bodo verige, ki spenjajo dušo njegove naroda, in on vstane čil in jak; padejo okovi, in on se vzpne k soncu, mlad in preroben...

Odpočil se je doma, napil se je moči v teh gozdih. Boleče se mu trga srce v prsih, ali vzbudil se je. Ne bo več spal in čakal, sam poseže za delom, saj je mlad in silen. Marsikaka kaplja srčne krvi mu pade na suha tla, toda on je pripravljen. Pridejo drugi, vedno več in več jih pride, in enkrat dozori na teh suhih, trdih tleh bogata žetev. Ne bo je videl, ne bo več njegovega prahu, ne bo več njegova imena, ali ideja bo živela, kateri je posvetil svoje sile, plamenela bo luč, katero so drugi prizgali pred njim in ki zdaj njemu sveti na njegovem potu.

Se enkrat se je ozrl. Navdušenje je zatrepalo v njem, čutil se je močnega in silnega.

Poslavljaj se od vas, vi temni hribi. Zašumite mi še enkrat vašo sveto pesem, moji gozdovi, zeleni in sveži, dajte, da se še enkrat nadiham vaših krepkih, zdravih vonjav! Odhajam v svet, v bedo morda in trpljenje, ali ni me strah. Veliko hrabrih junakov pade v bitki, ali preko njihovih trupel zadone zmagovite fanfare. Naj padem še jaz v tem boju, v katerem odhajam. Tudi to je sreča.

Zaslišal je svoje ime v čistem, zvonkem kriku.

Glej, tam prihaja sestra. Prišla je za njim, da se poslovijo od njega. Padla mu je na prsi in zajokala:

— Srečen bodi! —

Dala mu je tri stare srebrne tolarje, in ga prosila, naj jih vzame. Vzel jih je in jo poljubil.

— Dobra si, sestra, spominjal se te bom! — In ko je spet odbežala, da je doma ne pogreše, se je naslonil na smreko, ki je stala ob

stezi, in zaplakal. Potem je vzel v roko te tri tolarje, ki mu jih je dala sestra, in vsakega posebej poljubil in bilo mu je, kakor da je dobil blagoslov na pot, na katero se je pripravil. Tako je odhajal nazaj v svet...

HRVATARJI

I.

Hrvatariji gredo! — se je razlegalo po vaseh med hribi.

Prijazne vasi, revne vasi, pol v šumah, pol na Krasu. Zemlja pečena, nerodovitna, podnebej ostro. Kar ostane spomladi po povodnji, v letu po toči, to pomori jeseni prezgodnja slana. Marsikako leto ne izkopljejo kmetje niti toliko iz njiv, kolikor so bili vsejali v zemljo. Samo šume so v nekaterih krajih up in rešitev tega ljudstva. Žilavo ljudstvo je to, zdravo, delavno. Kakor lastovke se vzdigajo jeseni in rojijo v daljni svet za kruhom in za služkom. Vse se vzdigne, kar ni prestaro, kar ni bolno in po vaseh ostanje samo ženske, stari in otroci. Puste zime so to. Ni ga kruha v kočah, nezabejeni koruzni žganci, krompir in bob, to je edini živež. In ženske opravljajo domača dela. Skrbe za kravico in drugo živinčevje v hlevu, predejo in hodijo že z mrakom, spat, zakaj škoda je trošiti svetlavo po nepotrebnem. Bleda ekspeditorka na pošti ima v tem času mnogo posla, vsaki trgovce proda dokaj pisemskega papirja, piše address na Ogrsko, v Slavonijo, v Sedmograško, v Rumunijo, ah, po vsem daljnem svetu.

Hrvatariji se razkrope v tolpah po daljnih šumah in njihove sekire pojo, pojo vso zimó, skoro brez presledka. Kakor obsedeni so od dela. Široke tesarske sekire žvenketajo od tramih ob plapolajoči luči bakelj pozno v noč, žage cvilijo v ogromnem lesu. Vse okrog je sneg in mraz in zima, srebrno se blišči led, v bisernem prahu se otrasa ivje, a ti ljudje, naši ljudje zamahujejo s svojimi silnimi rokami, da odmeva daleč v temno noč. Kakor megle jih obdaja sopara, ki se vzdiga iz njihovih razgretih teles, po prsih jim curi pot, a oči skele od mraza. Kume jim pokrivajo glave zadaj do vrata, sprejaj jim gleda samo razmršena, divja brada, nos in oči iz zavojev, noge tiče v ogromnih škornjih, preko teh so na debelo omotane vreče. Mlad, štirinajstleten fant jih kliče k večerji. Komaj je odrasel šoli, a zdaj je tukaj za kuharja, skrbi za red v kolibi, za drva, za ogenj, da ne ugasne po noči; sveti pri delu, pomaga povsod. Pajdaši posejajo po primitivnih pričkah v kolibi, večerjajo, ležejo spat. Trideset kg koruzne moke, 10 kg bele moke, 1 kg soli, 1 1/2 kg slanina, to je deputat posameznega moža na mesec.

Oblečeni spe pajdaši na trdih deskah, sredi kolibe gori ogenj, veter tuli po gozdu, skozi tenke, špranjaste stene prihaja mraz. Kruti, šumski mraz. Blížje se pomikajo ognju, da jim noge vise preko desk, ob vzglavju mraz, da primrzujejo lasje na trdo blazino, pri nogah vroče, prevroče od ognja. Vzbuji se eden, vzbudi se drugi. Vzdigujejo se, vstajajo. Delo, delo! Kakor obsedeni so od dela. Dve je ura, tri v noči, a zunaj že zopet planete baklje, škripljejo žage, žvenkečejo sekire. Tiho trepetajo zvezde na visokem, zimskem nebu, v magični, modri belini se sveti sneg med debli. Oj šuma, stoletna, daleka, tajna! Oj šuma!

Zvezde ugašajo, deček kuha zajutrk. In potem dalje! Doge se kopicijo, trami se vrste okrog kolibe, hrast za hrastom zazviža v zraku, hrečki, pada; svetlo in prazno postaja v stoletni šumi.

(Dalje prihodnjič.)

DID YOU KNOW... by Lab

THAT... MORE MERCHANT SEAMEN WERE KILLED IN THE LAST WAR FROM ACCIDENT AND WARFARE THAN NAVY MEN. MOVING, FLYING AND FALLING OBJECTS CONTRIBUTED WITH FALLS MOST COMMON.

AND THAT... 45 STATES AND LONGSHORE AND HARBOR JURISDICTION HAVE SPECIFIC PROVISION FOR REHABILITATION OF WAR WORKERS UNDER SPECIAL FEDERAL LAW.

AND THAT... SAFETY-GUARDS INCREASE PRODUCTION (WITH IMPROVED DIES).

FACTS FROM... INDUSTRIAL HEALTH COMMITTEE

lo: "Jaz ne cenim ničesar bolj, nego mirno življenje in čepenje, dokler me ne pojedo."

Samo koralino dete je ves čas molčalo; pahljalo je s svojimi dlačicami po vodi in poslušalo ostale. In te tudi niso posebno opazile tega, ker koralina je bila znana kot zelo tiho bitje; zato tudi ni nikdo mislil, da bi moglo kdaj postati kaj posebnega iz nje. Končno je vendar rekla morská zvezda:

"No, mala koralina, kaj praviš ti pravzaprav? Kaj bo iz tebe nekaj? Ali si že kdaj mislila na to?"

"Jaz ne mislim nikoli na kaj drugega," je reklo koralino dete. "I, ti dobričina!" je vzkliknila morská zvezda. "Ali je dovoljeno izvedeti tvoje misli?"

"Ve bi jih vendarle ne razumele, če vam jih tudi razodene," je bil odgovor koraline.

"Poskusi vendar enkrat!" je dejala morská zvezda.

In mala školjka in klobučnica sta rekli isto.

"Ko postanem velika, hočem zidati otok," je pripovedoval zdaj koralin otrok.

"Kaj hočeš zidati?" so vpraševale vse tri povprek.

"Otok!" je ponovila koralina.

"Ceneje ne daš menda?" je rekla smeje morská zvezda, tako da se je treslo njeno prav majhno telo. "Kako pa hočeš to začet?"

"Tega še ne vem," je rekla koralina. "Ampak otok hočem zidati na vsak način... resničen otok, ki moli nad vodo in ki stoji trdno, če butajo valovi vanj."

"Kako le moreš hoteti kaj takega?" je vzkliknila školjka.

In mala klobučnica je privrgla: "Stresa me, če samo slišim kaj takega!"

Tako so družile te tri malo koralo, ali ta si ni storila ničesar iz tega, pustila je pahljati svoje dlačice v vodi in nadaljevala čisto mirno.

"Pravi otok naj nastane. Otok s palmami in ptici. Okoli otoka naj plavajo morské zvezde in klobučnice in valovi naj jih naplavljajo na obalo, kjer naj leže

na solncu in segnijo. In na otoku bodo stanovali ljudje, ki jedo školjke."

Potem je koralino dete molčalo. In ker so druge bile naveličane, dražiti jo naprej, so postale zopet dobre prijateljice, plavale na majhnem prostoru v lišajnem gozdu, jedle živali, ki so bile še manjše kakor same in se veselile svoje mladosti iz življenja.

Čez nekaj časa so bili štirje otroci v lišajnem gozdu odrastli.

Ostriga je dobila lupino. Sedela je na morskem dnu, zehala in spuščala morskó vodo v svojo notranjost. Morská zvezda je imela zdaj petero konicastih nog, ki so molele na vse strani v vodo, tako da je izgledalo kot zvezda na vrhu božičnega drevesa.

Dvakrat ji je riba odgriznila nogo, ali morská zvezda se ni zmešala za to. Noga je vedno nanovo zrastle in potem je bila živá tako dobra kot poprej, lazila je okoli po lišajnem gozdu in postala velik ropar, kakor je sanjala v mladosti.

Mali klobučnici se ni godilo tako dobro. Nekega dne, ko je bila v lišajnem gozdu v neki otroški družbi, jo je požrl kit, ki je priplaval z odprtim žrelom. Bil je stotisoč otrok klobučnice v družbi in vsi so izginili v žrelu kitovem.

In koralino dete? Ko je opazilo, da je dorastlo, plavalo je proč od priljubljenega kraja, kjer je preživelo svojo mladost, in se pustilo zanesti od valov pred lišajni gozd.

Dolgo je begala mala koralina okoli in iskala mesta, kjer bi rada stanovala. Končno je tudi našla tak kraj — ravno na nasprotni strani gore. Tu ni rastle lišaj. Voda je bila snažna in čista, slana in čudovito lepo topla. Tam se je nastanila.

Dobila je roke, kakor morská zvezda, ali mnogo več, in vse so se sede v vencu okoli njenih ust. Ker zdaj je imela usta pa tudi želodec. Polagoma je opazila, da se spodaj in znotraj postajala trda in jedrnata. In predno se je

tega natančno zavedla, je imela dober kos apnenca v sebi. "Zdaj pride," je mislila zadovoljno. "To je začetek otoka." Nekega dne je pogrnala popek na eni strani — prav tako, kakor jih pogrnajo drevesa. In popek je postal najnežnejša zvezdna koralina s rokami, ustmi in želodcem in s koscem apnenca v notranjščini. Ali visela je na stari koralini in sedela na nji, kakor veja na drevesu.

Stara koralina je bila izredno zadovoljna.

"Zdaj gre vse dobro!" je vzkliknila. "Zdaj sva dve!" In potem je pripovedovala novi koralini o otoku, kaferega je hotela zidati; in nova koralina se je bila z njenimi načrti popolnoma strinjala. In pogrnali sta obe popek za popkom, dokler ni stalo nekega dne lepo koralino drevo na mestu, z mnogimi vejami, ki so bile polne zvezdnih koral. Celi dan so pahljale z rokami v vodi in lovile drobne živalice v usta ter jih požirale.

Ko je ležala morská zvezda mimo, je obstala začudena in vzkliknila:

"Tako smešno drevo s cvetjem!" "Nisem drevo," je odvrnila koralina. "Jaz sem zvezdna koralina." "Za Boga, ti si!" je rekla morská zvezda. "Ti si se pa pošteno izpremenila! Res te nisem spoznala!"

"Meni se je godilo ravnotako. Šele zdaj vidim, koga imam pred seboj. Ampak me se tudi nisimo videle od mladih dni. Zdaj začnem zidati moj otok."

"Ali še vedno misliš na te nemnosti?" je vprašala morská zvezda smeje. "Mislim, da si z leti postala pametnejša. Sicer pa si dobila družico."

"Da," je odvrnila koralina. "Pogrnala sem popek in veje... Vse cvetke, ki jih vidiš, so koraline, ki z menoj zidajo otok."

"Tako, tako! Ustanovila si delniško podjetje! To je zelo previdno od tebe, ker sama bi vendar ne bila dosegla ničesar. — Ali se dobro razumete?"

"Izvrstno! Boljših rodbinskih razmer si ni mogoče predstav-

NOTE!

Save this copy of PROSVETA. It is needed for VICTORY.

SAVE

- ★ All Wastepaper
- ★ Old Rags
- ★ Old Rubber
- ★ Scrap Metal

Turn it over to some local salvage agency

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shoda, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.-TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila dajo vodstvo tiskarne. — Cene zmerno, unijsko delo prvo

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-58 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS

TEL. ROCKWELL 4884

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta za prihode eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, na člane ali na članice \$1.00 na mesec leto naročimo. Ker pa člani plačajo pri assessmentu \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vprašanja, ali da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaše lastnine in gotovo je v vsaki družini potrebno, si bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bodo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo priznati datum za to vsoto naročnika. Cene listu Prosveta je:

Za Zdruc, drizave in Kanado \$5.00	Za Clairo in Chicago je — \$7.50
1 tednik in — 4.80	1 tednik in — 6.80
2 tednika in — 3.90	2 tednika in — 5.80
3 tednike in — 2.40	3 tednike in — 3.90
4 tednike in — 1.20	4 tednike in — 1.90
5 tednikov in — .80	5 tednikov in — 1.50

Za Evropo je — \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveta list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J.
2857 So. Lawdale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveta vsoto \$

1) Ime _____ Čl. društva št. _____

2) Naslov _____

3) Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenčih članov moje družine: _____ Čl. društva št. _____

4) _____ Čl. društva št. _____

5) _____ Čl. društva št. _____

Mesto _____ Delava _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

(Central Press)

Dvonožec

Naravoslovne pravilice

Spisal KARL EWALD
Prevedel FRANC BOLKA

(Nadaljevanje)

Sredi gozda se je nahajal majhen, udoben prostor med vrhovi dreves, ne daleč pod površino. Voda je bila tamkaj gorka in čista in prostor je ležal tako, da je redko kdo prišel tja.

Na tem prostoru so se igrali vsaki dan štirje otroci in se zabavali med seboj, kakor so vedeli in znali.

Vsi štirje so bili tako majhni, da jih ni bilo videti s prostim očesom. In tudi če bi prišel kdo s povečevalnim steklom in bi jih bil opazoval, bi jih bil razločil le s težavo medsebojno, razen da je znal celo množino naravoslovja.

Ker bila so štiri okrogla, prosojna bitja, s finimi laski, ali brez glave, nog, oči in vsega, kar spada redni živali in brez česar tudi človek ne more lahko izhajati.

Ampak vseeno niso spadali k eni in isti družini. Eno bitje je bilo otrok zvezdne koraline, drugo je bilo otrok klobučnjaka in tretje je bila morská zvezda. Če-

trto pa je bila resnična majhna školjkina mladica. Nekega dne so se pogovarjali ti štirje, kaj hočejo postati, ko bodo veliki. "Jaz hočem biti ropar!" je vpil otrok morské zvezde. "Skrivati se hočem v lišajnem gozdu in loviti školjke, majhne ribe in vse, kar morem dobiti in jim izsesati zadnje kaplje krvi." Mala klobučnica je zaklicala: "Jaz hočem plavati okoli in lepo izgledati. Le če mi kdo pride preblizu, se bo lepo opekeli ob meni." "Jaz sem določen za nekaj višjega!" je rekel školjkini otrok in in se pri tem postavil, kakor je sploh mogoče, če nimaš ne obraza ne oči. "Takooo?" je vprašala morská zvezda. "Odkod pa to veš?" "To mi je prirojeno," je odvrnila ostriga. "Povedati vam hočem nekaj: jaz sem neke vrste domača žival pri ljudeh. Ne verjamete, kako me cenijo. Vsi leže na trebuhu pred menoj. Nekateri od njih celo ne vedo boljšega, kakor mene gojiti in varovati in prodajati; drugi zopet ne znajo ljubšega, kakor uživati me. Ljudje zidajo krasne velike vodne dvore s palicami zame, na katerih se lahko oprijemljem."

dem?" je menila mala klobučnica. "Ampak vsaki po svojem okusu. Jaz ne bi hotela sedeti na taki palici." Ostrigino dete pa je odvrnilo:

Nazi Sub Base Which Commandos Attacked

Severe hammering by the RAF of Nazi U-boat shipyards has forced the Nazis to construct bomb-proof shelters like this one at St. Nazaire, France, for the shipyards of their submarines. British Commandos accompanied by Canadian parachute troops, land, sea and air forces attacked this U-boat base which the Germans reportedly have used for long range attacks extending as far as the American coast.